

Ніконова Н. О.,

старший викладач

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОГОДЖЕННЯ ПРОДАЖУ ЗАСТАВНОГО МАЙНА
БОРЖНИКА ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВОISSUES APPROVAL SALE OF COLLATERAL DEBTORS
IN CASE OF BANKRUPTCY

У статті надане визначення правового статусу забезпеченого кредитора у справі про банкрутство та його відмінності від конкурсного кредитора і поточного кредитора. Наведений порівняльний аналіз порядку продажу майна банкрута, яке є предметом забезпечення його зобов'язань, за чинною з 19.01.2013 року редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону від 22.12.2011 р. № 4212-VI) та за попередньою редакцією цього Закону. Надані пропозиції щодо можливих змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» із метою більш послідовного та повного захисту прав та законних інтересів забезпеченого кредитора.

Ключові слова: банкрутство, застава (іпотека), забезпечений кредитор, майно банкрута, що є предметом забезпечення, згода кредитора на продаж майна банкрута, що є предметом забезпечення.

В статье представлено определение правового статуса обеспеченного кредитора в деле о банкротстве и его отличия от конкурсного кредитора и текущего кредитора. Приведен сравнительный анализ порядка продажи имущества банкрота, являющегося предметом обеспечения его обязательств, по действующей с 19.01.2013 года редакции Закона Украины «О возобновлении платежеспособности должника или признании его банкротом» (в редакции Закона от 22.12.2011 г. № 4212-VI) и по предыдущей редакции данного Закона. Предоставлены предложения по возможным изменениям в Закон Украины «О возобновлении платежеспособности должника или признании его банкротом» с целью более последовательной и полной защиты прав и законных интересов обеспеченного кредитора.

Ключевые слова: банкротство, залог (ипотека), обеспеченный кредитор, имущество банкрота, являющееся предметом обеспечения, согласие кредитора на продажу имущества, являющегося предметом обеспечения.

The article presents definition of legal status of a secured creditor in bankruptcy and how it differs from bankruptcy creditor and current creditor. A comparative analysis of procedures for sale of bankruptcy estate, which is subject to ensure its obligations under current year with 01.19.2013 edition of Law of Ukraine «On resumption of debtor's solvency or declaring bankruptcy» (Law of 22.12.2011, № 4212-VI) and on previous edition of this Law. Provided suggestions on possible changes to Law of Ukraine «On resumption of debtor's solvency or declaring bankruptcy» to a more consistent and complete protection of rights and legitimate interests of secured creditor.

Key words: bankruptcy, lien (mortgage), secured creditor, bankruptcy estate, which is subject collateral agreement creditor to sell property subject to security.

У вступній частині статті слід відмітити, що недосконалість розвитку економіки нашої держави доволі часто призводить до неможливості суб'єкта господарювання здійснити розрахунки за всіма своїми зобов'язаннями та застосування щодо нього судових процедур банкрутства: розпорядження майном боржника, мирової угоди, санації (відновлення платоспроможності) боржника та ліквідації банкрута.

Важливим питанням задоволення вимог кредиторів у справах про банкрутство є реалізація майна боржника, що є предметом забезпечення цих вимог. Питання продажу заставного майна банкрута й, зокрема, отримання погодження продажу предмета застави до сьогодні залишається актуальним, оскільки чинна редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону від

22.12.2011 р. № 4212-VI) діє з 19.01.2013 року, й ще не склалося усталеної судової практики застосування його норм.

Питання щодо отримання згоди на продаж заставного майна боржника у справі про банкрутство за чинною редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» є суто практичним, ще не встигло знайти широкого висвітлення у юридичній літературі, тому дослідження здебільшого ґрунтується на нормах актів чинного законодавства та судовій практиці.

При формулюванні цілей та завдань статті підкреслимо, що дослідження має на меті визначення особливого правового статусу забезпеченого кредитора у справі про банкрутство, підтвердження його повноважень щодо надання згоди на продаж майна боржника, що є предметом забезпечення, а також

надання пропозицій щодо доповнення Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» нормами, які б більш чітко врегулювали питання погодження продажу заставного майна боржника забезпеченим кредитором, спрямованими на захист його прав та законних інтересів.

Виклад результатів дослідження – його основного матеріалу – слід розпочати з надання визнання термінів: забезпечені кредитори у справі про банкрутство, конкурсні кредитори і поточні кредитори.

22 грудня 2011 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», який набрав чинності 19 січня 2013 року. З набранням чинності зазначеним законом кардинально змінюються деякі положення законодавства про банкрутство, одна з таких змін торкається правового статусу забезпеченого кредитора та заставного майна в процедурах банкрутства боржника.

Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у чинній редакції Закону України від 22.12.2011 р. № 4212-VI кредитором є юридична або фізична особа, а також органи доходів і зборів та інші державні органи, які мають підтверджені у встановленому порядку документами вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника. При цьому конкурсними кредиторами є кредитори за вимогами до боржника, які виникли до порушення провадження у справі про банкрутство, і виконання яких не забезпечене заставою майна боржника. Поточними кредиторами є кредитори за вимогами до боржника, які виникли після порушення провадження у справі про банкрутство. Забезпеченими кредиторами є кредитори, вимоги яких забезпечені заставою майна боржника (майнового поручителя) [1, ст. 1].

Згідно з частиною третьою статті 23 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», частиною другою статті 33 Закону України «Про іпотеку» у разі порушення провадження у справі про банкрутство заставодержатель має право звернути стягнення на предмет застави, який є майном боржника, незалежно від настання строку виконання забезпеченого заставою зобов'язання.

Отже, забезпечені кредитори мають відмінний від інших кредиторів правовий статус, що визначається їх правами щодо майна банкрута, яке забезпечує зобов'язання банкрута перед цими кредиторами. Однак із метою зрівняння прав кредиторів забезпечені кредитори не визначаються чинним законом як сторони у справі про банкрутство, а є лише учасниками справи. Також забезпечені кредитори не можуть бути членами комітету кредиторів, але мають право брати участь у його роботі з правом дорадчого голосу. Крім того, суд відмовляє у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство, якщо вимоги кредитора повністю забезпечені заставою майна боржника [1, ст. 1, 14; 3].

Забезпечений кредитор є новим терміном Закону України про банкрутство в редакції, чинній з 19.01.2013 р. У попередній редакції Закону виділялися такі категорії кредиторів із різним правовим статусом: конкурсні кредитори – кредитори за вимогами до боржника, які виникли до порушення провадження у справі про банкрутство та вимоги яких не забезпечені заставою майна боржника; поточні кредитори – кредитори за вимогами до боржника, які виникли після порушення провадження у справі про банкрутство; кредитори за вимогами щодо виплати заробітної плати, аліментів, відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю та життю громадян, авторської винагороди – це кредитори, чий вимоги до боржника виникли як до, так і після порушення провадження у справі про банкрутство; кредитори, вимоги яких забезпечено заставою майна боржника. Вимоги цієї категорії задовольняються в межах порушеної справи про банкрутство, але не можуть бути підставою для порушення такої справи [4, п. 15].

Як було вставлено абзацом 2 частини 2 статті 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», в редакції, чинній до 19.01.2015 р., майно банкрута, яке є предметом застави, включалося до складу ліквідаційної маси, але використовувалося виключно для першочергового задоволення вимог заставодержателя [2, ст. 26].

Згідно з частиною 5 статті 3-1 Закону (в редакції, що діяла до 19.01.2013 р.) арбітражний керуючий, зокрема, був зобов'язаний: повідомляти комітет кредиторів та кредиторів, вимоги яких забезпечені заставою, про час, місце та умови продажу заставного майна окремим рекомендованим листом із повідомленням про вручення; виконувати інші повноваження, передбачені цим Законом [2, ст. 3-1, 26].

У чинній редакції Закону законодавець також намагався закріпити права забезпеченого кредитора щодо задоволення своїх вимог за рахунок майна банкрута, яке є предметом застави (іпотеки), переважно перед іншими кредиторами, однак, на жаль, ці норми є недосконалими.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у чинній редакції) майно банкрута, що є предметом забезпечення, не включається до складу ліквідаційної маси і використовується виключно для задоволення вимог кредитора за зобов'язаннями, які воно забезпечує.

Продаж майна банкрута, що є предметом забезпечення, здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом, виключно за згодою кредитора, вимоги якого воно забезпечує, або суду [1, ст. 42].

Згідно з частинами 1, 2 статті 43 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» майно, яке підлягає реалізації у ліквідаційній процедурі, оцінюється ліквідатором. Початковою вартістю цілісного майнового комплексу є сукупність визнаних у встановленому цим Законом порядку вимог кредиторів.

Під час продажу майна банкрута на аукціоні вартість майна, що визначається ліквідатором, є початковою вартістю [1, ст. 43].

Відповідно до частин 1, 2, 5 статті 44 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» після проведення інвентаризації та оцінки майна ліквідатор здійснює продаж майна банкрута такими способами: проведення аукціону; продаж безпосередньо юридичній або фізичній особі. Вибір способів продажу активів здійснюється ліквідатором із метою забезпечення його відчуження за найвищою ціною.

Ліквідатор організовує проведення аукціону з продажу активів банкрута з урахуванням вимог цього Закону.

Ліквідатор здійснює продаж майна боржника у вигляді цілісного майнового комплексу. У разі, якщо продати майно боржника у вигляді цілісного майнового комплексу не вдалося, ліквідатор здійснює продаж майна боржника частинами [1, ст. 44].

Таким чином, здійснювати продаж майна банкрута ліквідатор має право лише після проведення інвентаризації та оцінки майна банкрута, причому продаж майна банкрута, що є предметом забезпечення і не включається до ліквідаційної маси, має здійснюватися виключно за згодою кредитора, вимоги якого воно забезпечує, й лише у випадку можливого ухвалення кредитора від надання такої згоди, підтвердження належними та допустимими доказами, погодження продажу має здійснюватися судом.

Подібний висновок підтверджується і окремою судовою практикою: постанови Вищого господарського суду України від 26 лютого 2015 року по справі № 5/112-Б-10, від 19 листопада 2014 року по справі № 6/86-Б-10, від 14 жовтня 2014 року по справі № Б-39/180-10, від 17 червня 2014 року по справі № Б3/128-11 та від 03 вересня 2013 року по справі № 5023/651/12 тощо.

Однак, недосконалість формулювання частини 4 статті 42 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо погодження продажу заставного майна банкрута на практиці призводить до цілого ряду зловживань із боку ліквідаторів та породжує неоднорідну судову практику [7].

Так, частим зловживанням є отримання ліквідатором згоди заставних кредиторів або суду на продаж всього майна банкрута, до якого входить і заставне майно, у вигляді цілісного майнового комплексу за ціною всіх кредиторських вимог, та подальший продаж цього майна, в тому числі і заставного, уже без будь-якого додаткового погодження з заставними кредиторами або судом не частинами (лотами), а разом – у вигляді цілісного майнового комплексу.

Слід зазначити, що виходячи з роз'яснень Міністерства юстиції України та Вищого господарського суду України, цілісний майновий комплекс при розгляді справ про банкрутство має дещо інше визначення, ніж надано Цивільним кодексом України та Господарським кодексом України: цілісним майновим комплексом по справах про банкрутство

є сукупність усіх матеріальних та нематеріальних активів банкрута незалежно від того, чи є ці активи цілісним майновим комплексом за нормами інших актів чинного законодавства. Наприклад, цілісним майновим комплексом фізичної особи-підприємця, щодо якого розглядається справа про банкрутство, може бути декілька квартир, належних йому на праві власності, товар, офісна техніка та автомобіль; цілісним майновим комплексом юридичної особи може бути спеціалізоване виробниче обладнання, окрема земельна ділянка та цінні папери або лише окремих об'єкт нерухомості і торгова марка.

Отже, продаж не пов'язаних об'єктів майна одним лотом набагато знижує можливість купівлі цього майна на аукціоні та повторному аукціоні. І відбувається продаж майна банкрута лише на другому повторному аукціоні, коли відсутні законодавчі обмеження зниження вартості майна, що продається. І вартість усього цілісного майнового комплексу може бути знижена навіть до однієї гривні.

Таким чином, явним зловживанням обов'язком ліквідатора щодо здійснення продажу майна банкрута за найвищою ціною є продаж різних об'єктів, які складають цілісний майновий комплекс банкрута, єдиним лотом до моменту, поки не з'явиться покупець за заниженою ціною. Однак, за відсутності прямої заборони закону на такий продаж – часто майно банкрута продається за безцінь.

Іншим частим зловживанням з боку ліквідаторів є звернення до суду за отриманням згоди суду на продаж заставного майна без звернення до заставних кредиторів або не надаючи навіть часу на поштовий обіг для отримання відповіді при направленні звернення.

Як підтверджується нормами статей 42-44 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у чинній редакції надання згоди на продаж майна, що передбачено законом, не може бути погодженням лише самого факту продажу, при цьому повинні погоджуватися певні умови продажу заставного майна заставним кредитором, тобто при погодженні продажу має бути визначено майно, продаж якого погоджується, склад частини застави, що продаватиметься разом (лота), початкова ціна його продажу, інші необхідні умови, визначені законом [6].

Однак, в окремих справах про банкрутство суди роблять хибний висновок, що частина 4 статті 42 Закону передбачає обов'язкову наявність згоди на відчуження майна або кредитора, чій вимоги забезпечує таке майно, або суду, й зміст цієї норми свідчить про те, що можливість отримання згоди суду на продаж майна, яке є предметом забезпечення, не ставиться в залежність від попередньої відмови кредитора від надання такої згоди.

Також часто суди при наданні згоди на продаж застави не беруть до уваги, що, перш ніж звернутися до кредитора за отриманням згоди на продаж заставного майна, ліквідатор зобов'язаний оцінити майно, узгодити з кредитором початкову вартість майна та умови майбутнього договору купівлі-продажу, а та-

кож визначитися з організатором аукціону, оскільки з огляду на визначену статтями 42–44, 49–75 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у чинній редакції послідовність дій, отримання згоди на продаж майна, яке підлягає реалізації в процедурі ліквідації, передує його оцінці та іншим діям, пов'язаним із процедурою продажу цього майна.

Зловживаючи своїми повноваженнями, ліквідатори до закінчення інвентаризації і до проведення оцінки майна банкрута звертаються до заставних кредиторів із вимогами погодити продаж майна банкрута без визначення, якого саме майна, за якою початковою вартістю та на яких інших умовах буде здійснюватися продаж, й після правомірного непогодження продажу через передчасність цих вимог ліквідатора замість того, щоб додержуватися вимог Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», ліквідатори звертаються з клопотанням про погодження продажу заставного майна банкрута до суду.

Траплялися непоодинокі випадки, коли суди надають дозвіл на продаж предмета застави, не наводячи при цьому опис майна, дозвіл на продаж якого надається, не зазначається початкова ціну продажу та інші умови, що визначені Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», чим позбавляють забезпечених кредиторів права погоджувати продаж заставного майна, яке визначене частиною 4 статті 42 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», що призводить до продажу майна банкрута за заниженими цінами й на умовах, що не відповідають інтересам забезпечених кредиторів.

Таким чином, до важливих питань реалізації заставного майна, які потребують вирішення на законодавчому рівні та є основою складовою зловживань ліквідаторів, можна віднести такі.

У Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у чинній редакції невизначеним є момент, до якого ліквідатор зобов'язаний отримати згоду забезпеченого кредитора (або суду) на продаж майна, що є предметом забезпечення: до початку продажу такого майна у складі цілісного майнового комплексу чи вже на стадії його продажу частинами. Оскільки продаж активів у складі цілісного майнового комплексу передбачає, що майно буде реалізовано за ціною не нижче сукупності визнаних господарським судом вимог кредиторів, тобто всі вимоги кредиторів будуть погашені, в такому випадку права всіх кредиторів є, на перший погляд, захищеними. Однак, як вже зазначалося, на практиці продаж майна часто відбувається за заниженою ціною через відсутність на законодавчому рівні заборони продажу майна банкрута у вигляді цілісного майнового комплексу, якщо його не вдалося продати за ціною всіх кредиторських вимог.

Також існує питання, чи зобов'язаний та чи має право ліквідатор без отримання згоди забезпеченого кредитора проводити повторний та другий по-

вторний аукціони з продажу цілісного майнового комплексу боржника у разі, якщо аукціон із продажу цілісного майнового комплексу банкрута визнано таким, що не відбувся у зв'язку з відсутністю учасників. Та чи має ліквідатор право у разі проведення повторного та другого повторного аукціону одноособово приймати рішення про зменшення та/або зниження початкової вартості цілісного майнового комплексу аж до однієї гривні.

Незрозуміло чітко, по якій пропорції здійснювати розподіл отриманих коштів між забезпеченими та конкурсними кредиторами у разі, якщо цілісний майновий комплекс було продано з аукціону, який проводився зі зниженням початкової вартості: по балансовій вартості, вартості, визначеній згідно з оцінкою, чи за співвідношенням кредиторських вимог забезпеченого та конкурсного кредиторів. Мабуть, жодна з цих відповідей не може бути універсальним правилом для всіх боржників.

Також виникає питання, чи має право забезпечений кредитор, надаючи згоду на продаж заставного майна, встановлювати порядок проведення аукціону, зокрема щодо можливості проведення повторного (другого повторного) аукціону зі зменшенням та/або зниженням початкової вартості майна [8].

Крім того, важливим й недостатньо урегульованим Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у чинній редакції питанням є задоволення вимог забезпеченого кредитора за рахунок коштів, отриманих після продажу предмета застави. З одного боку, у абзаці 1 частини 1 статті 38 Закону передбачено, що з дня відкриття ліквідаційної процедури продаж майна банкрута здійснюється в порядку, визначеному цим Законом. Однак, з другого боку, вимоги забезпечених кредиторів не включаються до жодної з черг та погашаються позачергово (частина 9 статті 45 Закону). Необхідно враховувати також частину 4 статті 42 Закону, згідно з якою майно, що є предметом забезпечення, не включається до складу ліквідаційної маси і використовується виключно для задоволення вимог кредитора за зобов'язаннями, які воно забезпечує. При цьому таке майно реалізовується в порядку, визначеному цим законом, а кошти, що залишилися після задоволення забезпечених вимог та покриття витрат, пов'язаних із утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення, підлягають включенню до складу ліквідаційної маси.

Аналізуючи вказані норми, доходимо висновку, що всі гроші від реалізації предмета застави направляються для задоволення вимог забезпеченого кредитора.

Однак із чинної редакції Закону незрозумілим є, яким чином розподіляється сума коштів, отриманих від реалізації заставленого майна в разі недостатності для задоволення вимог забезпеченого кредитора та в разі наявності витрат ліквідатора на утримання, збереження та продаж предмета застави.

З аналізу положень пункту 2 частини 4 статті 42 та частини 1 статті 45 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання

його банкрутом» у чинній редакції вбачається можливість направлення частини коштів, отриманих від реалізації предмета застави, для виплати винагороди арбітражному керуючому та компенсації витрат, пов'язаних зі здійсненням процедури банкрутства.

Також цікавим є питання, що впливає з частини 4 статті 42 Закону. Вбачається, що кошти, отримані від продажу застави, направляються на: задоволення забезпечених вимог; покриття витрат, пов'язаних із утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення.

У разі недостатності грошей можливим є їх направлення спочатку на задоволення забезпечених вимог, а залишку – на покриття

витрат або пропорційний розподіл отриманих сум. У разі недобросовісних дій ліквідатора (умисного збільшення витрат на утримання, збереження та продаж предмета застави) можливим є порушення інтересів забезпеченого кредитора.

Отже, необхідно визначити обсяг прав та можливостей, що їх мають забезпечений кредитор та арбітражний керуючий під час процедури банкрутства [5].

Таким чином, підбиваючи підсумки даного дослідження та визначаючи перспективи подальших досліджень питання погодження продажу заставного майна боржника у справі про банкрутство, зазначимо на необхідності чіткого врегулювання в Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» механізму реалізації права забезпеченого кредитора визначити порядок та початкову ціну продажу майна банкрута, яке є предметом забезпечення вимог кредитора, а також порядку розподілу коштів, отриманих від реалізації заставного майна.

Так, необхідно законодавчо визначити можливість продажу майна банкрута після проведення інвентаризації на відкритих торгах (аукціоні) у вигляді цілісного майнового комплексу лише за ціною сукупної вартості кредиторських вимог.

Подальший продаж майна банкрута (у разі, якщо майно не буде продано у вигляді цілісного

майнового комплексу за ціною сукупної вартості кредиторських вимог) встановити після проведення оцінки майна на відкритих торгах (аукціоні) лише частинами (лотами), склад яких визначатиме ліквідатор, з початковою вартістю, визначеною ліквідатором на підставі незалежної оцінки. При цьому перед продажем майна на відкритих торгах (аукціоні) частинами (лотами) необхідно законодавчо закріпити обов'язок ліквідатора погодити з кожним заставним кредитором умови та порядок продажу заставного майна: склад лоту, початкову вартість лоту, можливість та межі зниження вартості на першому аукціоні, пониження початкової вартості при продажі майна на повторному аукціоні та другому повторному аукціоні, можливість та межі зниження вартості на повторному аукціоні та другому повторному аукціоні.

Необхідно також передбачити можливість погодження продажу заставного майна судом лише у випадку, якщо заставний кредитор дійсно ухиляється від вирішення цього питання та не надає відповіді на отриманий ним запит ліквідатора, наприклад, протягом десяти-п'ятнадцяти днів із моменту отримання кредитором цього запиту, що має бути підтверджено у суді належними та допустимими доказами.

Крім того, важливо однозначно закріпити у Законі, що за рахунок коштів, отриманих від продажу заставного майна, задовольняються вимоги заставного кредитора, як ті, що були включені до реєстру вимог кредиторів окремо, так і ті, що були включені до інших черг задоволення (першої, четвертої, шостої тощо), і лише у випадку повного задоволення вимог забезпеченого кредитора залишок коштів, отриманих від продажу застави, включається до ліквідаційної маси і розподіляється у порядку черговості, встановленої законом. При цьому, слід також закріпити у Законі, що витрати ліквідатора, пов'язані з оцінкою, утриманням та продажем предмета застави, та винагорода ліквідатора можуть задовольнятися з грошових коштів, отриманих від продажу застави, лише за згодою забезпеченого кредитора.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону від 22.12.2011 р. № 4212-VI) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 32–33. – Ст. 413.
2. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 31. – Ст. 440.
3. Інформаційний лист Вишого господарського суду України від 28.03.2013 р. № 01-06/606/2013 «Про Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону України від 22.12.2011 № 4212-VI). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13/paran41#n41.
4. Пленум Верховного Суду України від 18.12.2009 № 15 «Про судову практику в справах про банкрутство». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-09>.
5. Олефір В.І. Вплив забезпечених кредиторів на ліквідаційну процедуру істотно зменшиться // Газета «Закон і бізнес». – № 26 (1065), 23.06.2012–04.07.2012.
6. Правовий статус забезпеченого кредитора та заставного майна по новому законодавству про банкрутство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://advocat-shkil.com.ua>.
7. Порядок продажу заставного майна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.commerciallaw.com.ua/uk/component/content/article/362>.
8. Хорунжий Ю.А. Про деякі аспекти реалізації заставного майна в процедурі банкрутства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/bankrutstvo-i-restrukturizaciya/pro-deyaki-aspekti-realizaciyi-zastavnogo-mayna-v-proceduri-bankrutstva.html>.